

УДК 007 : 304 : 070 (477) (09)

«НЕ ДУЖЕ ЗРУЧНИЙ СПІВРОБІТНИК»: ЛЕСЯ УКРАЇНКА В ЖУРНАЛІ «ЖИЗНЬ» (1900–1901)

ГЕОРГІЄВСЬКА Вікторія, д-р наук із соц. комунік., e-mail: georgiievska@gmail.com¹;

ДУБЕЦЬКА Оксана, канд. наук із соц. комунік., e-mail: osydorenko@ukr.net².

¹Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Маршала Тимошенка, 136, Київ, 04212, Україна.

²Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Тургенєвська, 8/14, Київ, 01054, Україна.

Мета цієї статті – простежити мотиви й шляхи співробітництва Лесі Українки в петербурзькому літературно-політичному журналі «Жизнь», ґрунтуючись передусім на її листуванні того часу (1899–1901). Використано джерелознавчий аналіз епістолярної спадщини Лесі Українки, що базується на хронологічно-типологічній характеристиці життєвої і творчої біографістики письменниці й публіцистки; систематизації фактів і висловлювань, пов'язаних із функціонуванням журналу «Жизнь», його співробітниками, творчими планами Лесі Українки. З'ясовано, що серед основних мотивів співробітництва Лесі Українки з петербурзьким місячником були такі: демократичне спрямування журналу, авторитет його авторів і працівників, можливість бути принциповим оглядачем і пропагандистом українського та європейського письменства, а також матеріальні стимули.

Ключові слова: літературна критика, листування, журнал «Жизнь», мотиви співробітництва, Леся Українка.

«NOT A VERY CONVENIENT CORRESPONDENT»: LESIA UKRAINKA IN THE MAGAZINE «ZHYZN / LIFE» (1900–1901)

The aim of this article is to trace the motives and ways of cooperation of Lesia Ukrainka in the St. Petersburg literary and political magazine «Zhyzn / Life», based primarily on her correspondence of this time (1899–1901). The source analysis of the epistolary heritage of Lesia Ukrainka is used, it is based on the chronological and typological characteristics of the life and creative biography of the writer and publicist; systematization of facts and statements related to the functioning of the magazine «Zhyzn / Life», its employees, the creative plans of Lesya Ukrainka. The main motives for Lesia Ukrainka's cooperation with the St. Petersburg monthly were the democratic direction of the magazine, the authority of the authors and employees of the magazine, the opportunity to be a principled reviewer and propagandist of Ukrainian and European literature, and material incentives.

Key words: literary criticism, correspondence, «Zhyzn / Life» magazine, motives for cooperation, Lesia Ukrainka.

Вступ. Лесю Українку не випадково називають «феноменальною жінкою у світовій культурі» [1, с. 59], адже письменниця вражає різножанровістю, розмаїттям тематики, філософською глибиною творчості. Важливі національні риси в літературному надбанні Л. Косач відзначила О. Забужко: занурюючись у тексти Лесі Українки, прагнучи реконструювати «обрис “культурної тягlosti”, котру персоніфікувала собою “еретичка”-“прометеїстка”, лицареса Святого Духа, називаючись “просто” (sic!) Українкою», сучасна письменниця помітила той «комунікаційний розрив», який утворився між Лесею Українкою й нашою «постколоніальною культурою», той «хронічний “національний невроз”», що й на початку ХХІ століття перешкоджає утвердженню «українського національного проекту» [2, с. 342].

Публікації Лесі Українки в журналі «Жизнь» – важлива сторінка її вагомої літературно-критичної праці, що поєднала скрупульозний дискурс європейської та

української творчості, увиразнила імена оригінальних італійських, французьких, польських, українських поетів і прозаїків (Ада Негрі, Г. д'Аннунціо, Ю. Федькович, О. Кобилянська, В. Стефаник, Жорж Санд, Е. Ожешко, М. Конопніцька, С. Пшибишевський та ін.), спроектувала феміністичні погляди в мистецтві. Як підкреслила С. Павличко, феміністичний дискурс у літературній критиці був започаткований Лесею Українкою в її доповіді «Малорусские писатели на Буковине» (зокрема в творчості О. Кобилянської) та статті «Новые перспективы и старые тени («Новая женщина западноевропейской беллетристики»)», опублікованих у журналі «Жизнь» [3, с. 58–83].

Статті Лесі Українки в петербурзькому місячнику не залишилися непоміченими лесезнавцями. Детальний біографічний і творчий перебіг подій у життєписі письменниці подав М. Мороз [4, с. 254–302]; цей же автор спільно з М. Булавицькою зафіксував факти опублікування літературно-критичних, публіцистичних і наукових розвідок поетеси [5, с. 46–49]; К. Кухалашвілі здійснив аналіз публіцистичної майстерності письменниці [6].

Цінним джерелом для з'ясування значимих фактів, подій, роздумів митця служить листування. Поетеса і критик М. Тарнавська відзначала непересічність листування Лесі Українки, вважаючи його «багатющим матеріалом для дослідження характеру і світогляду її як людини, поступового зростання як письменника. В Лесиних листах – ціле багатство тем» [7, с. 75]. Доктор філософії зі США Н. Іщук-Пазуняк убачала в листах поетеси кілька аспектів: відображення «атмосфери висококультурної української духом і формою родини», вироблення власного громадсько-політичного світогляду, піднесення етично-моральних засад («нехай правда буде нашим законом»), виокремлення творчої індивідуальності, плекання характеру «суворого й точного», безкомпромісного літературного критика [8, с. 396–398].

Мета цієї статті – простежити мотиви й шляхи співробітництва Лесі Українки в петербурзькому літературно-політичному журналі «Жизнь» упродовж 1900–1901 років, ґрунтуючись передусім на її листуванні того часу.

Методи дослідження. У статті використано джерелознавчий аналіз епістолярної спадщини Лесі Українки, що базується на хронологічно-типологічній характеристиці життєвої і творчої біографістики письменниці й публіцистики; систематизації фактів і висловлювань, пов'язаних із функціонуванням журналу «Жизнь», його співробітниками, творчими планами Лесі Українки. Додано також методи порівняння, індукції і дедукції, узагальнення.

Результати й обговорення. Чимало емоційних висловлювань щодо місячника «Жизнь», його редактора й авторів можна знайти у листуванні М. Горького та А. Чехова. Так, О. Пешков спонукав упродовж грудня 1898 – лютого 1900 рр. свого літературного побратима до співробітництва в журналі: «Було б чудово, якби ви згоднісь на їхні умови!», «для “Жизни” ви туз козирів, а для мене ваша згода – всім святам свято!», «... “Жизнь” ця досить мені дорога», «Сердечне вам спасибі за те, що підтримали “Жизнь”». Це так чудово!», «Буду просити Вас за “Жизнь”, не обійдіть увагою! Дайте ще й оповідання, будь ласка, дайте!» [9]. Водночас літератор високо поцінував редактора часопису: «Симпатична фігура В. О. Поссе», «В. О. Поссе, велика енергія, що може бути дуже плідною для життя нашого, бідного всім хорошим. Слід підтримати його на початку, слід дати розігратися йому на всю силу душі», «Поссе – це хлопець, якого можна дуже любити», «... химерник Поссе. З нього деруть десять шкур, рвуть, щипають, кусають. Його страшенно не люблять в Пітері – вірний знак, що людина хороша. По суті – що йому редакторство? 200 крб щомісячно? Він міг би заробити вдвічі більше. Честолюбство? Цілком відсутнє. Йому, бачте, хочеться створити хороший журнал, літературний журнал...» [9]. Та найбільше М. Горький цінував в особі В. Поссе «бійця й організатора», «величину, людину, яка потрібна в житті...» [10, с. 169–170].

В енциклопедіях підкреслюється, що російський громадський і політичний діяч, публіцист В. О. Поссе був одним із засновників книговидавничого товариства «Знание» (1898), організатором і фактичним редактором журналу «Жизнь» (Санкт-Петербург, 1897–1901; Лондон, Женева, 1902), видавав також журнали «Библиотека рабочего» (1906–1907), «Журнал для всех» (1908–1918) [11]. Саме він зумів об’єднати в «Жизни» відомих російських прозаїків, критиків, публіцистів і художників (М. Горький, А. Чехов, Л. Андрєєв, В. Вересаєв, І. Бунін, Є. Чириков, О. Серафимович, А. Крандієвська, П. Ге та ін.) [12], а також запросити до участі в журналі українських науковців і літераторів (Д. Багалій, М. Туган-Барановський, М. Славинський та ін.) [13]. На шпальтах петербурзького журналу були надруковані твори українських письменників – І. Франка, В. Стефаника, Л. Мартовича, М. Коцюбинського, О. Кобилянської в російському перекладі; до перекладацької діяльності долучилися В. Бонч-Бруєвич, Леся Українка та її сестра Ольга Косач. Під керівництвом В. Поссе місячник здобув прихильність багатьох читачів, кількість передплатників на межі століть зросла до 15 тисяч.

До редакції петербурзького журналу «Жизнь» Леся Українка звернулася завдяки М. Славинському (Славинському), з яким її поєднували «по-справжньому дружні стосунки»; удвох вони пережили «хвилини спілкування, творчості, пошуків, співпереживання» [14, с. 396], як писав Б. Славинський. Разом вони перекладали твори Г. Гейне, публікуючи їх на сторінках «Літературно-наукового вісника» та окремими виданнями, постійно підтримували творчі зв’язки, досвідчений журналіст М. Славинський не раз сприяв у налагодженні контактів Л. Косач із часописами в Російській імперії («Мир божий», «Вестник Европы», «Южные записки»). Близькі творчі взаємини з поетесою дали можливість публіцистові, який перебував поза рідною землею, написати щире зізнання: «Леся Українка підхопила нитку, впущену в українській літературі за смертю Шевченка. Її драми-поєми продовжили шевченківську традицію, європеїзували українську поезію і стали зразками для модерних українських творців, і до певної міри однаково, і там, на батьківщині, і тут, на еміграції» [14, с. 136].

Як свідчить листування Лесі Українки, серед своїх адресатів, друзів та знайомих у 1899–1901 рр. вона мала кілька представників тодішнього письменства, які були пов’язані з журналом «Жизнь»: уже згаданий М. Славинський (вів у часописі розділ «Журнальные заметки», подавав переклади і рецензії за підписом Sl, згодом огляди й переклади «Новости русской литературы» під криптонімом М. С.) [15], публіцист і редактор журналу «Жизнь» В. Поссе, російський драматург Є. Чириков, художній критик і мистецтвознавець П. Ге (син відомого художника). У зазначений період поетесою було написано близько двох десятків листів, серед яких 4 кореспонденції адресовані В. Поссе, один лист – Є. Чирикову. В листах до сестри О. Косач, матері О. Косач, батька П. Косача, письменниці О. Кобилянської неодноразово згадано імена М. Славинського, П. Ге, В. Поссе, Є. Чирикова, обов’язки Лесі Українки перед редакцією журналу «Жизнь».

Основні мотиви звернення до часопису висвітлені в листуванні Лесі Українки. Зокрема 26 листопада 1900 р. Л. Косач писала О. Кобилянській «”Жизнь” дає мені хоч не дуже великий зарібок (в Росії взагалі гонорари досить високі), але зате постійний, і се для мене тепер багато значить. Правда, що робити треба регулярно на термін, пам’ятаючи, що час не жде, і навіть, що “час то гроші» [16, с. 194]. Згодом у листі до сестри О. Косач подала ще одну важливу причину співробітництва «... Але мені важно “положити лапки” в ті журнали, куди мене просили або куди я сама впросилась... Та крім сих матеріальних “видов”, я маю ще й інші і через те “кладу лапки” не абикуди, а тільки на чисті місця, де мої лапки не тільки мені самій послужити мають. Воно таки погано, що укр[аїнський] літератор не може “в своїй хаті” ні шеляга заробити і се справжній наш хрест – оте оббивання чужих порогів, ще ж слава богу, що я маю як перебирати та вибирати, а інші, то й в калюжу сідають, бо так мусять» [16, с. 374].

Вперше Леся Українка згадала журнал «Жизнь» у листі до сестри О. Косач 21 жовтня 1899 р., коли просила занести її статтю до редакції журналу «Вестник Европы» («бо там добрі гроші платять»), відразу уточнивши: якщо її роботу О. Пипін «заверне», то Ользі варто передати рукопис до «Жизни» і «хай буде божа воля!» [16, с. 144]. Водночас до співробітництва в столичному місячнику запрошував О. Пчілку та Леся Українку їх добрий знайомий М. Славинський. Тому вже через місяць авторка реферату-статті «Два направлення в новейшей итальянской литературе» звернулася до сестри, яка навчалася в Петербурзі, через Славинського адресувати свою розвідку до редакції вже зазначеного часопису. При цьому важливим було для української авторки «якнайшвидше знати рішення редакції (мені багато залежить, щоб се було швидше)»; «я не хотіла б друкувати її gratis [задарма]...» [16, с. 152]. Але О. Косач так і не змогла наприкінці 1899 р. передати рукопис сестри до «Жизни».

Як твердять дослідники, саме С. Мержинський допоміг знайти Лесі Українці шлях до журналу «Жизнь». 4 лютого 1900 р. поетеса виїхала з Києва до Мінська, де гостювала у хворого друга. Там вона познайомилася із співробітником петербурзького журналу Є. Чириковим, який «показав велику літературну солідарність» [16, с. 165] і відразу написав рекомендаційного листа до редакції, хоча Леся про це й не просила. Потрапивши до Петербурга наприкінці лютого 1900 р., українська поетеса познайомилася з авторами «Жизни», зокрема й редактором В. Поссе, вважаючи, що «стежка до “Жизни” ... тепер добре проложена» [16, с. 167]. Вдалося відразу прилаштувати два рукописи – про Аду Негрі й Г. д'Анунціо та буковинських літераторів. До того ж Поссе запропонував писати огляди української літератури, поставився до нової знайомої досить доброзичливо, запросивши на вечірнє засідання і «взагалі трактував en confrère [по-товариськи], як далеко не завжди трактують “пришельців”» [16, с. 167].

Окрилена такою зустріччю, Леся Українка відразу взялася за роботу, працювала ретельно й наполегливо. Вона допізна сиділа за книгами, зверталася до бібліотек, вишукувала потрібні видання, де можна, випрошувала книги, бо в Києві вони коштували дорого, особливо іноземна література. «Роботи для “Жизни” сила, бо треба страшну масу книжок і газет перечитувати, ... а не можна ж писати “обзори” нашармака. Поки устроїться нормальний état des choses [стан справ], клопоту сила. Все-таки я дуже рада сій роботі...» [16, с. 187].

Літературні огляди стали для Лесі Українки обов'язковою роботою. Зусиль вони вимагали чималих, та ще й плата виявилася невеликою – по 75 крб за аркуш. Але без «власних незалежних фондів» жити ще важче, тому поетеса не відмовлялась і від цих копійок. З іншого боку, така літературна праця втомлювала менше; аж ніяк не могла «затамувати розвиток, відбиваючи від читання» та й не прив'язувала до одного місця, даючи можливість Лесі Українці подорожувати. В січні 1901 р. Л. Косач доглядала тяжкохворого С. Мержинського. Хоч і недосипала вона ночами, але не покидала літературного пера, завершила одну роботу й узялася за іншу розвідку – про народовський напрям у німецькій літературі. До Мінська поетеса принагідно захопила необхідну літературу, бо «лихо лихом, а робота роботою». У листі до О. Кобилянської, позначеному 16 січня 1901 р., Леся Українка пояснювала, чому за белетристику «боялася братися»: «Що ж, коли не впиватися, не вприскувати морфію, не курити опіуму, то треба хоч роботою задурити себе... А до критики нерви не належать або менше належать, отже, саме для мене робота. Тільки не можу так хутко робити, як в Києві» [16, с. 206].

В анонсі співробітників журналу «Жизнь» на 1901 р. була зазначена низка імен, зокрема Є. Лозинський, Д. Овсяннико-Куликовський, П. Струве, Є. Тарле, Леся Українка, Є. Чириков та ін. (1900. № 12). У січні та лютому 1901 р. українська авторка написала листи редактору В. Поссе, але перша кореспонденція загубилася, тож довелось звертатися вдруге. Л. Косач сповістила про своє скрутне становище, проси-

ла пробачення, що не змогла вчасно надіслати замовлені їй статті. Про умови своєї праці вона повідомила: «... В остальное время я исполняю обязанности сестры милосердия, при которых, – увы! – быть литератором почти невозможно» [16, с. 212]. Леся Українка назвала себе «неакуратним оглядачем», адже розуміла, що нещасливі життєві обставини не виправдовують її зобов'язань перед журналом. Вважала за потрібне дописати в листі до В. Поссе «... Если Вы найдете, что при настоящих моих условиях я для Вас неудобный сотрудник, то, надеюсь, сообщите мне об этом откровенно и заблаговременно. Не правда ли?» [16, с. 212–213]. Редакція не мала наміру втрачати талановиту авторку, тож співробітництво в «Жизни» продовжувалось.

Після тяжкої втрати С. Мержинського, розбита горем і хворобою, Л. Косач повернулася до Києва, звідки 30 березня 1901 р. надіслала лист до Є. Чирикова. Вона повідомляла про погіршення стану свого здоров'я: «Хорошо, что редакция «Жизни» относится ко мне с терпением, иначе было бы мне плохо, так как работать мне теперь страшно трудно по условиям здоровья... Впрочем, конечно, выдержу и это, как выдержала в свое время многое другое, – я из тех скрипучих деревьев, которые “два века живут”...» [16, с. 220].

Згодом на запрошення О. Кобилянської Леся Українка вирушила до Чернівців, звідти – в Кимполунг, де відпочивала серед гір і завершувала розпочату працю для «Жизни». У травні 1901 р. надійшла звістка від батька про обшук у редакції та відповідні неприємності; деякі новини дісталися з Петербурга до місцевої преси. Донька у відповідь зазначила «... Скоріш всього, що справді моя редакція (отже, й моя робота в ній) лопне» [16, с. 229]. Обіцяючи не надсилати нову працю за домовленою адресою, а передати її до «Вестника Европы», що на той час втратив свою рецензентку З. Венгерову, Леся Українка все ж адресувала статтю про драму Г. Гауптмана «Михаель Крамер» до «Жизни». 17 червня 1901 р. у листі до О. Кобилянської її подруга зазначила: «Хто не має обов'язкової, на термін, літерат[урної] роботи, той не знає, яке то щастя має чоловік в той день, коли, нарешті, відправить рукопис геть з хати! Тепер на тиждень хтось має цілковиту волю (окрім чужого манускрипта!), а там мусить подумати про матеріал до дальшої статті, бо хтось інакше сяде на лід з своїми фінансами...» [16, с. 242].

Вже згодом Леся Українка отримала звістку про закриття журналу в червні 1901 р., що змусило її пожалкувати про долю статті, яку вона «послала в лиху путь»; також була стурбована своїм фінансовим становищем: «...Так мене вкупі з «Жизнью» посадили, що аж! А тепер мені гроші аж надто здалися б» [16, с. 280]. Тож у листі до сестри 11 вересня 1901 р. літераторка писала, що поки її «не забули в російській журналістиці», варто б звернутися до журналів «Мир божий» і «Вестник Европы»; прохала також Ольгу «навести деякі справки» в Петербурзі про надіслану до «Жизни» статтю про нову драму Г. Гауптмана, можливо, відшукати когось із співробітників часопису й «допитатися, що сталося з усіма позostalими рукописами» [16, с. 281]. Далі журнал розвивався своїми шляхами, тож українська авторка залишилася без надійної публіцистичної трибуни.

Отже, слід зазначити, що впродовж півтора років, 1900–1901, Леся Українка опублікувала в «Жизни» 4 літературно-критичні розвідки: «Два направления в новейшей итальянской литературе» (1900. № 7), «Малорусские писатели на Буковине» (1900. № 9), «Новые перспективы и старые тени» (1900. № 12), «Заметки о новейшей польской литературе» (1901. № 1); ще два матеріали були надіслані до петербурзького часопису, але не потрапили на його шпальти: «Современную общественную драму» повернено авторці як відтиск із численними цензурними втручаннями, рецензія на твір Г. Гауптмана був втрачений у зв'язку з закриттям місячника і знайдений лише через 75 років.

Висновки та перспективи. Таким чином, можна підсумувати основні мотиви звернення Лесі Українки саме до редакції петербурзького журналу «Жизнь»: демо-

кратичне спрямування самого часопису, коло співробітників та авторів, які мали авторитет у читацькому середовищі; це була всеросійська трибуна, що давала змогу виступати одночасно в ролі критика й пропагандиста українського та європейського письменства; важливими були й матеріальні стимули, адже гонорар у столичному виданні був вищим, що забезпечувало поетесу певними коштами для самостійного, незалежного від родини життя, це був короткочасний вихід із скрутного становища.

Журналом «Жизнь» не вичерпується перелік періодики, в якій друкувалася Леся Українка. Співробітництво з петербурзьким місячником підтвердило схильність поетеси до ґрунтовних літературно-критичних оглядів, віднайдення нових імен у літературній спадщині різних народів, накресленні феміністичних траєкторій у літературному процесі. Сучасні дослідники знаходять нові архівні матеріали, артефакти творчої діяльності видатної поетеси, оригінальні теми й сюжети для продовження лесезнавчих розвідок. Різноманітна публіцистична майстерність Лесі Українки, комунікаційна сила її набутку можуть стати перспективним напрямом у цьому руслі..

1. Денисюк І., Скрипка Т. Дворянське гніздо Косачів. Львів : Наук.-вид. тов-во «Академічний експрес», 1999. 269 с.
2. Забужко О. Notre dame d'Ukraine : Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с.
3. Павличко С. Модернізм в українській літературі. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
4. Мороз М. О. Літопис життя та творчості Лесі Українки. Київ : Наук. думка, 1992. 631 с.
5. Українка Леся: бібліографічний покажчик. 1884–1970 / склали М. В. Булавицька, М. О. Мороз. Київ : Наук. думка, 1972. 392 с.
6. Кухалашвілі К. Леся Українка – публіцист. Київ : Дніпро, 1965. 248 с.
7. Тарнавська М. Ключі до царства. Київ : Гелікон, 2001. 391 с.
8. Іщук-Пазуняк Н. Леся Українка: ідея свободи України у спектрі світової цивілізації розвідки і доповіді. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 2008. 432 с.
9. Горький М. и Чехов А. Переписка. Статті, висказування. Москва : Госиздат худож. лит., 1951. URL: http://az.lib.ru/g/gorkij_m/text_0610.shtml (дата доступу: 12.01.2021).
10. Горький М. Собр. соч.: в 30 т. Москва : Гослитиздат, 1954. Т. 28: Письма, телеграммы, надписи. 1889–1906. 600 с.
11. Поссе В. А. URL: https://w.histrf.ru/articles/article/show/possie_vladimir_alieksandrovich (дата доступу: 12.01.2021).
12. «Жизнь». Литературная энциклопедия. URL: <https://slovar.cc/lit/enc/2141926.html> (дата доступу: 12.01.2021).
13. «Жизнь». URL: <http://gob-art.com.ua/catalog.php?cmd=22&id=219> (дата звернення: 12.01.2021).
14. Славінський М. Заховаю в серці Україну: поезія, публіцистика, спогади. Київ : Юніверс, 2002. 416 с.
15. Іваненко В. «Кладу лапки тільки на чисті місця...». Україна. 1986. № 6. С. 16.
16. Українка Леся. Зібр. творів: у 12 т. Київ : Наук. думка, 1979. Т. 11 : листи (1903–1913). 478 с.

1. Denysiuk, I., Skrypka, T. (1999), Noble nest of Kosachi, Scientific and Publishing Society «Academic Expres», Lviv, 269 p.
2. Zabuzhko, O. (2007), Notre dame d'Ukraine: Ukraine in the conflict of mythologies, Fact, Kyiv, 640 p.
3. Pavlychko, S. (1999), Modernism of the Ukrainian Literature, 2nd ed., rev. and sup. Lybid, Kyiv, 447 p.
4. Moroz, M. O. (1992), Chronicle of life and work of Lesia Ukrainka, Naykova dumka, Kyiv, 631 p.
5. Ukrainka, Lesia: bibliographic index, 1884–1970, comp. by M. V. Bulavytska, M. O. Moroz, Naukova dumka, Kyiv, 392 p.
6. Kухалашвілі, К. (1965), Lesia Ukrainka as a publicist, Dnipro, Kyiv, 248 p.
7. Tarnawska, M. (2002), Keys to the Kingdom, Helicon, Kyiv, 391 p.
8. Ishchuk-Pazuniak, N. (2008), Lesia Ukrainka: The idea of freedom of Ukraine in the spectrum of world civilization: researches and reporting, Olena Teliha Publishing House, Kyiv, 432 p.

9. Gorky M. and Chekhov A. (1951), Correspondence. Articles, statements, Gosizdat hudozhestvenoy literatury, Moscow, available on: http://az.lib.ru/g/gorxkij_m/text_0610.shtml (accessed 12 January 2021).

10. Gorky, M. (1954), Collection of works in 30 volumes, Goslitizdat, Moscow, vol. 28: Letters, telegrams, inscriptions. 1889–1906, 600 p.

11. Posse, V. A., available on: https://w.histrf.ru/articles/article/show/possie_vladimir_alieksandrovich (accessed 12 January 2021).

12. «Zhyzn», Literary encyclopedia, available on: <https://slovar.cc/lit/enc/2141926.html> (accessed 12 January 2021).

13. «Zhyzn», available on: <http://gob-art.com.ua/catalog.php?cmd=22&id=219> (accessed 12 January 2021).

14. Slavinskyj, M. (2002), I will keep Ukraine in my heart: poetry, publicism, memories, Yunivers, Kyiv, 416 p.

15. Ivanenko, V. (1986), «I put paws only on clean places...», Ukraine, iss. 6, p. 16.

16. Ukrainka, Lesia (1979), Collection of works in 12 volumes, Naukova dumka, Kyiv, vol. 11: Letters (1903–1913), 478 p.

UDC 007 : 304 : 070 (477) (09) Lesia Ukrainka

«NOT A VERY CONVENIENT CORRESPONDENT»: LESIA UKRAINKA IN THE MAGAZINE «ZHYZN / LIFE» (1900–1901)

Georgiievska Viktoriia, D. Sc. (Social Communications), e-mail: georgiievska@gmail.com¹,

ORCID – <https://orcid.org/0000-0002-5848-957X>;

Dubetska Oksana, PhD (Social Communications), e-mail: o.dubetska@gmail.com²,

ORCID – <https://orcid.org/0000-0002-8602-6417>.

¹ Borys Grinchenko Kyiv University, 13 B, Marshala Tymoshenka Str, Kyiv, Ukraine;

² M. Dragomanov National Pedagogical University, Malyshko faculty of Ukrainian Philology and Literary Creativity, Turgenyevska str., 8/14, Kyiv, Ukraine.

The aim of this article is to trace the motives and ways of cooperation of Lesia Ukrainka in the St. Petersburg literary and political magazine «Zhyzn / Life», based primarily on her correspondence of this time (1899–1901).

Methods. The source analysis of the epistolary heritage of Lesia Ukrainka is used, it is based on the chronological and typological characteristics of the life and creative biography of the writer and publicist; systematization of facts and statements related to the functioning of the magazine «Zhyzn / Life», its employees, the creative plans of Lesia Ukrainka. Methods of comparison, induction and deduction, generalization are also included.

Results and conclusions. During the year and a half, 1900–1901, Lesia Ukrainka published 4 literary-critical works in «Zhyzn / Life» magazine; among them are such articles as: «Two Directions in Modern Italian Literature» (1900. N 7), «Malorussian Writers in Bukovyna» (1900. N 9), «New Perspectives and Old Shadows» (1900. № 12), «Notes on the Latest Polish Literature» (1901. № 1); two more articles were sent to the St. Petersburg magazine, but did not get to its pages: «Modern Public Drama» was returned to the author as an imprint with numerous censorship interventions, a review of Hauptmann's work was lost due to the closing of the monthly and found only 75 years later.

The main motives for Lesia Ukrainka's cooperation with the St. Petersburg monthly were the democratic direction of the magazine, the authority of the authors and employees of the magazine, the opportunity to be a principled reviewer and propagandist of Ukrainian and European literature, and material incentives (after all, the fee in the capital's edition was higher, which provided the poetess with certain funds for an independent life, it was a short-term way out of a difficult situation).

Key words: *literary criticism, correspondence, «Zhyzn / Life» magazine, motives for cooperation, Lesia Ukrainka.*

Стаття надійшла до редакції 14.02.2021.